

YENİ GÜVENLİK EKOSİSTEMİ VE ÇOK TARAFLI BEDELİ

NEW SECURITY
ECOSYSTEM AND
MULTILATERAL
COST

**YENİ GÜVENLİK EKOSİSTEMİ
VE ÇOK TARAFLI BEDELİ**

**NEW SECURITY ECOSYSTEM
AND MULTILATERAL COST**

YENİ GÜVENLİK EKOSİSTEMİ VE ÇOK TARAFLI BEDELİ

NEW SECURITY ECOSYSTEM AND MULTILATERAL COST

Derleyenler / Edited by:
Tolga SAKMAN, Ayşenur YILMAZ, Ufuk ÇİÇEK

İSTANBUL

TASAM YAYINLARI, Uluslararası İlişkiler Serisi

İSTANBUL, Kasım 2018
ISBN: 978-605-4881-30-7

Graphic design: Creatica
Baskı: Orient Basım Yayın San. Tic. A.Ş.

Hırka-i Şerif Mah. Eski Ali Paşa Cad. No: 20 34087 Fatih, İstanbul, TR
Tel: +90 212 635 6151 (pbx) Faks: +90 212 532 5882
tasam.org • tasamyayinlari.com
e-posta: ihsantoy@tasam.org

İlk Basım 2018

YENİ GÜVENLİK EKOSİSTEMİ VE ÇOK TARAFLI BEDELİ
NEW SECURITY ECOSYSTEM AND MULTILATERAL COST

Derleyenler
Tolga SAKMAN, Ayşenur YILMAZ, Ufuk ÇİÇEK

İstanbul: TASAM Yayınları, 2018
488 s. 14x21 cm (TASAM Yayınları)
ISBN: 978-605-4881-30-7

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ-1

Prof. Dr. Esra HATİPOĞLU11

ÖNSÖZ-2

Süleyman ŞENSOY13

SUNUŞ

Tolga SAKMAN, Ayşenur YILMAZ, Ufuk ÇİÇEK.....15

GÜVENLİĞİN YENİ DENKLEMLERİ VE KALICI BARIŞ İÇİN GİRİŞİMLER

Dr. M.Vecdi GÖNÜL17

GÜVENLİK EKOSİSTEMİNİN UNSURLARI VE KÜRESEL ÇALIŞMALARDAKİ YERİ

Tolga SAKMAN25

ÇATIŞMA ÇOCUKLARI: DÜNYA MÜLTECİ ÇOCUKLARI VE BİR NESLİN TELAKKİ DÖNÜŞÜMÜ

CHILDREN OF CONFLICTS: REFUGEE CHILDREN AND TRANSFORMATION OF UNDERSTANDING OF A GENERATION

ÇATIŞMA ÇOCUKLARI: AFGANİSTAN'IN KAYIP NESİLLERİ

Dr. Kubilayhan ERMAN31

ARAP BAHARININ SAVAŞ ÇOCUKLARI: TÜRKİYE'DEKİ SURİYELİ ÇOCUKLARIN SOSYAL UYUMLARININ İNCELENMESİ

Doç. Dr. Ayşe Dilek ÖĞRETİR, Gökhan ŞENGÜN, Doç. Dr. Sezai ÖZÇELİK.....49

ESENLER ÖRNEĞİ'NDE OKUL YÖNETİCİLERİ, OKUL AİLE BİRLİKLERİ VE BELEDİYE GÖZÜNDEN SURİYELİ ÖĞRENCİLERİN EĞİTİME KATILIMI VE TOPLUMSAL UYUMU

Dr. Yasemin ÇAKIRER ÖZSERVET, Hülya KÜÇÜK77

**SINIR KENTLERİNDEKİ SURİYELİLERİN VE YERLEŞİK HALKIN
GÜVENLİK ALGILARI: GAZİANTEP, İZMİR VE SZEGED ÖRNEKLERİ**
Bezen Balamir COŞKUN, Tuğçe KILIÇ91

DÜNYA MÜLTECİ ÇOCUKLARI: HAKLAR VE İHLALLER
Ayşenur YILMAZ99

**YUMUŞAK GÜÇ VE BİLEŞENLERİ:
ALGI VE DİPLOMATİK GÜVENLİK**
*SOFT POWER AND COMPONENTS:
PERCEPTION AND DIPLOMATIC SECURITY*

IMPACT OF MEDIA ON SECURITY
Dr. Sarwat RAUF 111

**21. YÜZYIL FİKİRSSEL MÜCADELE ÇAĞINDA GÜVENLİĞİ SAĞLAMANNIN
ARACI OLARAK “KAMU DİPLOMASİSİ VE YUMUŞAK GÜVENLİK”**
Dr. Muharrem EKŞİ125

**YUMUŞAK GÜÇ BAĞLAMINDA ÖRTÜLÜ FAALİYETLER ve
ALGI OPERASYONLARI**
Hulusi GÖLPINAR137

**DEĞİŞEN GÜVENLİK ANLAYIŞINDA KRİZ YÖNETİMİ VE YUMUŞAK
GÜÇ ALGISİNİN ÖRNEKLEMİ**
Dr. Vahit GÜNTAY147

**SAVAŞ İLE BARIŞ ARASINDA BİR KRİZ YÖNETİM STRATEJİSİ OLARAK
ZORLAYICI DİPLOMASİ VE TÜRK DIŞ POLİTİKASINDAKİ ÖRNEKLERİ**
Dr. Bülent ŞENER157

DEĞİŞEN JEOPOLİTİKA VE GÜVENLİK PARADİGMALARI
CHANGING GEOPOLITICS AND SECURITY PARADIGM

BANDWAGONING KAVRAMI İŞİĞİNDA GÜNEY KORE’NİN GÜVENLİK POLİTİKALARI

Prof. Dr. Ragıp Kutay KARACA, Caner KUR193

TRUMP İKTİDARI, KUŞAK-YOL PROJESİ VE ŞİÖ GENİŞLEMESİ SONRASI ASYA-PASİFİK’TE DEĞİŞEN GÜVENLİK İKLİMİ

Dr. Sami YILDIRIM203

THE SAUDI IMPACT ON AFRICA

Assoc. Prof. Dr. Esra PAKIN ALBAYRAKOĞLU229

KÜRESELLEŞMENİN GÜVENLİĞE ETKİLERİ: RUSYA’NIN GÜVENLİK STRATEJİSİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

İrem Ece AKPINAR, Dr. Emre BAYSOY241

KÜRESEL DENKLEMDE AVRUPA’NIN İÇ VE DIŞ “BİRLİK” GÜVENLİĞİ: AVRUPA GÜVENLİK VE SAVUNMA POLİTİKASI

Prof. Dr. C. Uğur ÖZGÖKER, Güney Ferhat BATI261

ÇİN’İN COĞRAFYA TELAKKİSİNDEKİ DEĞİŞİM: LATİN AMERİKA VE KARAYİPLER BÖLGESİNDE ÇİN’İN ARTAN VARLIĞI

Dr. Tarık DEMİR273

NATO: İTTİFAKIN GELECEĞİ VE BEDELİN PAYLAŞIMI
NATO: FUTURE OF ALLIANCE AND SHARING THE COST

NATO’NUN GÜVENLİK ALGILAMASI: TRUMP’LA BİRLİKTE GELECEĞİ

Dr. Levent YİĞİTTEPE289

WARSAW SUMMIT 2016 AND THE EVOLUTION OF NATO’S ROLE IN EURO-ATLANTIC COUNTER-TERRORISM COOPERATION

Assoc. Prof. Dr. Giray SADIK, Eda BEKÇİ ARI301

POSSIBILITY OF NATO AND THE EU/CFSP COOPERATION IN THE NEW SECURITY ECOSYSTEM

Dr. Gökhan AK319

NATO’NUN GELECEĞİ VE ABD’NİN ETKİSİ

Dr. Doğan Şafak POLAT333

ÇOK BOYUTLU GÜVENLİK YÖNETİŞİMİ: SİYASİ, STRATEJİK VE EKONOMİK BEDELLER

MULTI-DIMENSIONAL SECURITY GOVERNANCE: POLITICAL, STRATEGIC AND ECONOMIC COSTS

YENİ BİR GÜVENLİK PARADİGMASI OLARAK “KÜRESEL ANADOLU HEGEMONYASI” İNŞASI

Prof. Dr. Betül KARAGÖZ YERDELEN351

KİNETİK İSTİHBARAT, MÜCADELE DEĞİL MÜDAHALE KONSEPTİ

Hasan ATEŞ371

RETHINKING RESEARCH AND DEVELOPMENT (R&D) AND INNOVATION IN DEFENCE/SECURITY INDUSTRY: INTEROPERABILITY OF SOLDIER-ENGINEER/SCIENTIST

Assoc. Prof. Dr. Oktay BİNGÖL387

OPSEC MODEL AND APPLICATIONS

Assoc. Prof. Dr. M. Kubilay AKMAN.....409

KÜRESEL TERÖRİZM VE BARIŞIN TESİSİ AŞAMALARI
GLOBAL TERRORISM AND PHASES OF PEACE BUILDING

TOWARDS AN APPRAISAL OF UNITED STATES SOFT POWER DIPLOMACY IN THE FIGHT AGAINST GLOBAL TERRORISM

Dr. Daniel Olisa IWEZE, Bola YAYA.....429

CONFLICT RESILIENCE IN IRAQ'S PEACEBUILDING

Shun-Wen WANG441

**NON-STATE ARMED ACTORS IN THE PROCESS OF CIVIL WAR
EXPANSION: SYRIAN CIVIL WAR, ISIS AND YPG AND THEIR EFFECTS
ON TURKEY**

Assoc. Prof. Emel PARLAR DAL461

IRAN AND VIOLENT NON-STATE ACTORS: THE ISIS CASE

Prof. Dr. Özden Zeynep OKTAV473

21. YÜZYIL FİKİRSEL MÜCADELE ÇAĞINDA GÜVENLİĞİ SAĞLAMANIN ARACI OLARAK “KAMU DİPLOMASİSİ VE YUMUŞAK GÜVENLİK”

Dr. Muharrem EKŞİ
Kırklareli Üniversitesi

1. Giriş

KD ile güvenliğin sağlanacağı tezinin kuramsal bağlamı, küreselleşen dünyanın birbirine daha bağımlı hale geldiği varsayımına dayanmaktadır. Küreselleşen dünyada bağımlılık ilişkilerinin artması ve güçlenmesi doğal olarak beraberinde güvenliğin de karşılıklı ve küresel işbirliği ile sağlanmasını gerektirmektedir. Bu noktada kamu diplomasisi bu karşılıklı bağımlılık dünyasında bireyler, toplumlar ve devletlerarasında temelde karşılıklı anlayışın geliştirilmesine dayanan politika olarak devreye girmektedir. Kamu diplomasisiyle sorunlar, sert güvenlik’e dönüşüp tehdit haline gelmeden daha yumuşak güvenlik sorunuyken çözülmesine yönelik politikadır. Bu anlamda araştırmada kamu diplomasisinin problem-çözücü işlevi öne çıkarılmıştır. Diğer taraftan ontolojik olarak bu araştırma, küresel siyasetin fikirler mücadelesi olduğu varsayımından hareket etmektedir. Kamu diplomasisi de bu fikirselle mücadele ortamında sorunları çözmenin en optimal yöntemlerinden biri olarak sunulmuştur. Enformasyon savaşında kamu diplomasisinin enformasyon program ve yöntemlerinin diplomasi alanında kullanılmasının 21. yüzyıl sorunlarıyla mücadele yöntemi olduğu ileri sürülmüştür.

Soğuk Savaş sonrasında ilk on yılında -1990’larda- uluslararası politikaya kısa bir süreliğine iyimser hava hâkim olmuştu. Bilgi ve iletişim alanındaki teknolojik gelişmelerin de etkisiyle 1990’lı yıllara bilgi çağı ve iletişim çağı

denilmeye başlanmıştır¹. Ancak Balkanlarda ortaya çıkan etnik ve dini çatışmalar bu iyimser havayı bozmakla kalmamış 1993 yılında Harvard Üniversitesinden Samuel Huntington'un 'medeniyetler çatışması' makalesiyle² Soğuk Savaş sonrası çatışmaların temel dinamiğinin kültürler arası çatışma olacağı tezi ileri sürülmüştü. 11 Eylül 2001 yılındaki El-Kaide terör örgütünün ABD'ye yönelik terör saldırıları ile de küresel siyasette terör olgusu bütün dünyanın gündemi olmuştur. Hatta artık terör çağından bahsedilmeye başlanmıştır. Dolayısıyla 21. yüzyılda terör ve terörizmin küresel siyasetin gündemi haline gelmesi ve bir terör çağının yükselmesi beraberinde fıkirsal mücadele dönemini de başlatmıştır.

21. yüzyıl küresel siyaseti, terör olgusuyla bağlantılı olarak paradigmatik dönüşüm geçirmekte ve bu bağlamda Clausewitz'in "savaş, siyasetin başka araçlarla sürdürülmesidir" yönündeki ünlü sözü³, günümüzde 'terör, siyasetin başka araçlarla sürdürülmesidir' yönünde dönüşmekte. Artık devletlerin dış politika çıkar ve hedeflerini klasik yöntemlerle değil, terör örgütleri üzerinden gerçekleştirme politikasına yöneldiği yeni bir uluslararası ilişkiler söz konusu. Örneğin ABD, 'Arap Bahar'ından sonra Ortadoğu politikasını örgütler üzerinden yürütme stratejisine yönelmiş ve bu çerçevede Suriye'de IŞİD terör örgütüne karşı başka bir terör örgütü olan PYD'yi açıktan desteklemekten kaçınmamıştır⁴. İşte bu yeni durum devletlerarası ilişkileri daha karmaşık hale getirmiş ve haklı olarak Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, "ABD'ye seslenerek senin müttefikin ben miyim yoksa PYD mi" diye sorması işte aslında bu değişen yeni durumun bir tezahürüdür.

Bunun da ötesinde günümüz küresel siyasetinde terör örgütleri artık aleni biçimde devletlerin dış politikalarında yeni bir araç haline gelmiştir. Oysa dış politikanın klasik araçları olarak başta diplomasi olmak üzere müzakere, ticaret, ekonomik yaptırımlar, dış yardımlar, istihbarat, propaganda ve savaş gibi unsurların yanına 21. yüzyılda dış politikaya yeni araç ve mekanizmalar eklenmeye başlamış. Bunların başında kamu diplomasisi gelmektedir. Kamu diplomasisi, özellikle fıkirsal mücadele çağında anlatılarla ve propaganda ile mücadelenin en kritik aracı ve politikası olarak önemini artırmaktadır.

-
- 1 Manuel Castells, *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür*, I-III Cilt, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006.
 - 2 Samuel Huntington, "The Clash of Civilization", *Foreign Affairs*, Summer 1993, ss. 22-49.
 - 3 Carl von Clausewitz, *On War*, Edited and Translated Michael Howard and Peter Paret, Princeton University Press, 1976, s.87.
 - 4 Can Acun ve Bünyamin Keskin, *PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi*, SETA Rapor 66, 2016, s.12. https://setav.org/assets/uploads/2016/12/20160222181213_pkknin-kuzey-suriye-orgutlenmesi-pyd-ypg-pdf.pdf (Erişim tarihi: 12.05.2017).

2. Kamu Diplomasisi ve Güvenlik

Kamu diplomasisi, bir ülkenin fikirleri, değerleri, yaşam tarzı, kültürü, sanatı, tarihi, kurumları ve dış politikasını diğer ülkelerin halklarına anlatarak onların sempatisini kazanmaya yönelik yeni diplomasi yöntemidir⁵. Dolayısıyla kamu diplomasisinin temel hedef kitleri, halklar ve bireylerdir. Aynı zamanda kamu diplomasisi, fikirlere, düşüncelere ve tutumlara yönelik bir politika-dır. Bu bağlamda kamu diplomasisi halk-birey temelli fikirsel/düşünsel odaklı bir diplomasi yöntemi ve politikadır. Devletler, kamu diplomasisiyle birey ve toplumların düşünce ve tutumlarını kendi politikaları lehinde değiştirmeye yönelik uyguladıkları politikadır. Bunun için kamu diplomasisinin enformasyon programları, algı yönetimi, imaj yönetimi ve stratejik iletişim yöntemi uygulanmaktadır⁶. Ayrıca kamu diplomasisiyle kültürler arası etkileşim programları olarak değişim programları, burs programları ve kültürel etkinlikler gibi faaliyet ve yöntemler uygulanmaktadır. Böylece kamu diplomasisinin bu program ve yöntemleriyle farklı toplumlar ve kültürler arasında karşılıklı anlayış ve olumlu algının inşa edilmesi amaçlanmaktadır.

Diğer taraftan kamu diplomasisi, yumuşak güç politikaları olarak insani yardımlar, kalkınma yardımları, okul ve hastane yapımı gibi barış yatırımları programlarını da uygulamaktadır⁷. Böylece bu yardım programları ile barışçıl toplumların oluşması hedeflenmektedir. Yardıma muhtaç ülkelerin ihtiyaçları giderilerek o toplumlarda işsizlik ve yoksulluktan dolayı istikrarsızlık, iş savaş, terör ve terörizm ideolojisinin ortaya çıkmasının engellenmesi amaçlanmaktadır. Dolayısıyla kamu diplomasisi temelde barış ortamını inşa ederek sorunlar daha ortaya çıkmadan onlarla mücadele politikası olmaktadır. Bu bağlamda kamu diplomasisi güvenlik inşa eden bir politika ve yöntemler içermektedir. Bu anlamda kamu diplomasisi, güvenliği sorunların kökenine yönelik uyguladığı politikalarla çözüme anlayışıdır. Kamu diplomasisi özellikle sorunlar, sert güvenlik (hard security) konusu haline gelmeden daha henüz yumuşak güvenlik (soft security) sorunuyken onlarla mücadele yöntemi olarak ön plana çıkmaktadır.

5 Muharrem Ekşi, *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*, Siyasal Kitabevi, Temmuz 2014, s. 81.

6 Ibid. s. 94.

7 B. Senem Çevik, *Uluslararası Halkla İlişkilerde İnsani Yardımlar: Kamu Diplomasisi Boyutu*, Stratejik Düşünce Enstitüsü Yayınları, 2015, s. 18.

2.1. Yumuşak Güvenlik

Yumuşak güvenlik kavramı, devletlerin ulusal sınırları dışından kaynaklanan sert güvenlik yani askeri tehditler haricinde olan sorunlar olarak tanımlanmaktadır⁸. Dolayısıyla askeri önlemleri gerektirmeyen sorunlar yumuşak güvenlik olarak ifade edilmektedir. Yumuşak güvenlik düşüncesi, Soğuk Savaş sonrası 1990'larda ortaya çıkmıştır⁹. Bunda Soğuk Savaş sonrası uluslararası sistemin dönüşmesi ve küresel siyasete yeni aktör ve gündem konularının eklenmesi etkili olmuştur. Öncelikle realist paradigmanın hâkim olduğu Soğuk Savaş uluslararası sisteminde sadece yüksek politika (high politics) konularının yani askeri-sert güvenlik konularının gündem olduğu dönemde alçak politika (low politics) konuları kenara itilmişti. Bu bağlamda Soğuk Savaş döneminde askeri-güvenlik konuları haricindeki yumuşak güvenlik sorunları önemsizleştirilmişti¹⁰. Aslında önemsizleştirilen yumuşak güvenlik konularının daha sonra terör gibi sert güvenlik ve askeri tedbirleri gerektiren tehditlere dönüştüğü ihmal edilmişti¹¹.

Ancak Soğuk Savaş sonrası dönemde alçak politika konularının da küresel siyasetin gündemi olması gerektiği anlayışının yaygınlaşmasıyla yumuşak güvenlik ön plana çıkmaya başlamıştır¹². Bunda bir yandan neoliberal yaklaşımlar öte yandan STK'lar gibi devlet-dışı aktörlerin küresel siyasette etkisi ve rollerinin artması etkili olmuştur. Böylece küresel siyasette sivil güvenlik inşası ve yumuşak güce dayalı güvenlik anlayışı gelişmeye başlamıştır. Buna bağlı olarak Soğuk Savaş sonrası dönemde enerji güvenliği, çevre güvenliği, gıda güvenliği, göç, mülteci, uyuşturucu, kaçakçılık, açlık-yoksulluk, insan hakları, güvensizlik ortamı/hissi, insani güvenlik, organize suç, iklim değişikliği, küresel ısınma, kuzey-güney gelir uçurumu, salgın hastalıklar ve AIDS gibi yumuşak güvenlik konuları uluslararası politikanın gündemi olmaya başlamıştır.

-
- 8 Uğur Ziyal, "Re-conceptualization of Soft Security and Turkey's Civilian Contributions to International Security", *Turkish Policy Quarterly*, Summer 2004, ss. 1-9, s. 3.
 - 9 Julian Lindley-French, "The Revolution in Security Affairs: Hard and Soft Security Dynamics in the 21st Century", *Journal European Security*, Volume 13, 2004 - Issue 1-2, ss. 1-15, 2.
 - 10 Anne Aldis & Graeme Herd, "Managing Soft Security Threats: Current Progress and Future Prospects", *Journal European Security*, Volume 13, 2004 - Issue 1-2, ss.169-186, s.170.
 - 11 Fotios Moustakis, "Soft Security Threats in the New Europe: The Case of the Balkan Region", *Journal European Security*, Volume 13, 2004 - Issue 1-2, ss. 139-156, s. 140.
 - 12 Niklas Swanström, "Traditional and Non-Traditional Security Threats in Central Asia: Connecting the New and the Old", *China and Eurasia Forum Quarterly*, Volume 8, No. 2 (2010) ss. 35-51, s.35.

Bununla birlikte her ne kadar kavramsal olarak ayırım yapılsa da ilişkisel olarak sert güvenlik ile yumuşak güvenlik arasında kesin bir ayırım yapmak pek mümkün değildir. Zira bir yumuşak güvenlik konusu sert güvenlik unsuru olabilmektedir. Örneğin göç ve mülteciler sorunu çok kolay bir şekilde yumuşak güvenlikten sert güvenlik tehdidi haline alabilmektedir. Çünkü diğer ülkelere göç eden ve mülteci olarak sığınan kişilerin terörist olması, yumuşak güvenliğin ihmal edilmemesi ve önemsizleştirilmemesi gerektiğini ortaya koyduğu gibi aynı zamanda sert güvenlik ile yumuşak güvenlik arasında da kesin bir ayırım yayılmaması gerektiğine işaret etmektedir. Bu nedenle aynen akıllı güç kavramında olduğu gibi sert güvenlik ile yumuşak güvenliğin birlikte değerlendirilmesini içeren akıllı güvenlik yaklaşımının önemi anlaşılmaktadır¹³.

Diğer taraftan yumuşak güvenlik, sorunların henüz sert güvenlik haline dönüşmeden ele alınması anlayışıdır. Zira küresel siyasette devletlerin yumuşak güvenlik konularının sert güvenlik tehdidinde dönüşmesini bekleme lüksleri söz konusu değildir. Bunun için önceden harekete geçmek gerekmektedir ki, bu anlamda yumuşak güvenlik anlayışı sorunlara yönelik bir ön alma anlayışını gündeme getirmektedir. Bu noktada kamu diplomasisi de sorunların kökenleriyle mücadele politikası olarak yumuşak güvenlik anlayışından hareket etmektedir.

2.2. Güvenlik Sorunlarıyla Mücadele Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi

Kamu diplomasisi, güvenlik sorunlarının yumuşak araç, yöntem ve programlarla çözme politikasıdır. Kamu diplomasisi uluslararası sistemde ve toplumlararası-bireylerarası ilişkilerde barış ve işbirliğini üretecek ve destekleyecek norm, değer ve anlayışların geliştirilmesine yönelik politikaları içermektedir. Zaten temelde kamu diplomasisi halklar arası ve devletlerarası karşılıklı anlayış inşa edilmesinin bir politikasıdır. Bu anlamda kamu diplomasisi, yumuşak güvenlik sorunlarını çözmenin anahtarı olarak öne çıkmaktadır.

Kamu diplomasisi sorunları klasik askeri araçlarla değil, yumuşak araçlarla çözmeyi vaat etmektedir. Şöyle ki, kamu diplomasisi bireyler ve toplumlar arası değişim programlarıyla karşılıklı anlayış ve barış inşa edici rol oynamaktadır. Özellikle birbirine dost genç nesillerin inşa edilmesinde kamu dip-

13 Ernest J. Wilson, "Hard Power, Soft Power, Smart Power", *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, Vol. 616, 2008, ss. 110-124, s. 111.

lomasininin rolü büyüktür. Örneğin uzun bir tarih boyunca birbiriyle savaşan Almanya ve Fransa arasında ikinci dünya savaşından sonra başlatılan liseler arası değişim programı, bugün her iki ülkenin savaşma ihtimalini dahi unutturmuştur. Bu anlamda kamu diplomasisinin toplumlararası düşmanlık algılarının ortadan kaldırılmasına yönelik bir politika olduğu iddia edilebilir.

Temelde kamu diplomasisinin sorunların askeri tedbirleri gerektiren bir duruma gelmeden önceden onların kökenleriyle mücadele yöntemi olduğu ileri sürülebilir. Dolayısıyla kamu diplomasisi, sorunlar sert güvenlik'e dönüşmeden yumuşak güvenlik durumundayken ön alıcı biçimde sorunları çözüme politikasıdır. Bunun için kamu diplomasisi, yumuşak güvenlik sorunlarını STK'lar gibi sivil aktörlerle işbirliği içerisinde çözüme yöntemini uygulamaktadır. Bu çerçevede kamu diplomasisi, sorunun kökenine yönelik birey ve sivil toplum temelli bir politikadır. Bu bağlamda günümüzün en önemli güvenlik sorunu olan terörizmin de kökenlerine yönelik bir çözüm politikası ve yöntemi olarak kamu diplomasisi ileri sürülebilir. Zira terörizm sadece askeri araçlarla çözülemeyecek bir sorun olduğu için terörizmle mücadele yöntemlerine yumuşak güç anlayışı çerçevesinde kamu diplomasisi de eklenmelidir.

2.3. Terörizmle Mücadele Yöntemi Olarak Kamu Diplomasisi

21. yüzyıl küresel siyaseti özellikle 11 Eylül 2001 terör saldırıları sonrasında terörizm ekseninde etrafında gelişmeye başlamıştır. Buna bağlı olarak uluslararası sistemde bir terör çağı olgusu da oluşmaya başlamıştır¹⁴. Terörizmin küresel düzeyde yaygınlaşması ise küresel siyaseti fikirsel mücadele odaklı dönüştürmeye başlamıştır. Terörizmin aşırıçılık ideoloji ve anlatılarıyla mücadele yöntemi olarak kamu diplomasisinin önemi anlaşılmaya başlanmıştır. Nitekim ABD, 11 Eylül sonrası terörizme karşı hem sert güvenlik hem de yumuşak güvenlik yani akıllı güvenlik çerçevesinde bir strateji belirlemiştir¹⁵. Buna göre ABD, bir yandan teröristlerle askeri araçlarla mücadele ederken öte yandan terör örgütlerinin aşırıçılık anlatı ve ideolojileriyle mücadele için kamu diplomasisini devreye sokmuştur. İşte bu nedenle, 21. yüzyıl küresel siyasetinin fikirsel mücadele alanında devletler, terörizmin düşünsel altyapısıyla mücadele yöntemi olarak kamu diplomasisi silahını seçmeye başlamışlardır.

14 Adrian Guelke, *The Age of Terrorism and the International Political System*, I.B.Tauris, London, New York, 1998.

15 John G. Ikenberry, "American Grand Strategy in the Age of Terror", *Survival*, Volume 43, No.4, Winter 2001, ss. 19-34, s.19.

Özellikle terörizm ve terör örgütlerinin propagandalarına karşı kamu diplomasisi karşı bir yöntem olarak öne çıkmaya başlamıştır. Çünkü terör örgütleri şiddet eylemleriyle aşırıca anlatı ve ideolojilerine kamuoyu desteği ararken buna karşı kamu diplomasisi, yumuşak araç ve yöntemlerle kamuoylarının desteğini alma politikası olarak önemi artmaktadır. Zira kamu diplomasisi ismiyle müsemma kamuoyuna yönelik bir diplomasi yöntemidir. Dolayısıyla kamu diplomasisi, kamuoylarını kazanma sanatı olarak devletlerin terör örgütlerinin kamuoylarını etkilemesine karşı bir silah olarak önem kazanmaya başlamıştır. Nitekim kamu diplomasisinin devletlerin dış politika amaç ve çıkarlarını gerçekleştirmede yeni bir diplomatik araç ve yöntem olarak 21. yüzyıl küresel siyasetinde önemi artmaya başlamıştır¹⁶. Özellikle 11 Eylül terör saldırıları sonrasında ABD dış politikasında kamu diplomasisi tekrar gündeme gelmiş ve ABD'nin küresel terörizme karşı savaş stratejisinin belkemiğini oluşturmuştur¹⁷. Terörizmle mücadelenin askeri-güvenlik boyutunun yanına enformasyonel mücadele de eklenmiştir. Bunda günümüz küresel siyasetinde enformasyonel ve fikirsel mücadelenin ön plana çıkması etkili olmuştur. Terörizmle mücadele açısından bunun anlamı, mücadelenin enformasyon savaşı ve fikirsel çatışmaya dönüşmesidir.

Küresel siyasette enformasyon savaşlarının öne çıkması beraberinde enformasyona dayalı yeni bir tür diplomasi yöntemi olan kamu diplomasisinin de kritik önemini artırmıştır. Dolayısıyla terörizmle mücadelenin merkezine kamu diplomasisini koymak gerekiyor. Bu aynı zamanda terörizmle mücadele stratejisinde bir paradigma değişimini de yansıtmaktadır. Çünkü geleneksel terörizmle mücadele yöntemi olan askeri-güvenlik perspektifi kamu diplomasisinin eklenmesiyle aşılmış olmaktadır. Böylece terörizmle mücadele, askeri mücadele olmanın yanında aynı zamanda ideolojik mücadele de olmaktadır.

Bu bağlamda kamu diplomasisi temelde ülkelerin politika hedeflerini kamuoylarının desteğini alarak gerçekleştirmesi olarak terörizmle mücadelede de etkin bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle terör eylemleriyle verilen mesajlara ve terörizmin ideolojilerine karşı devletlerin kamu diplomasisi yöntemini kullanarak mücadele stratejisini benimsemesi, terörizmle mücadelede daha etkin olunmasını sağladığı düşünülebilir. Çünkü terörizmle

16 Mihai-Marcel Neag, "Promoting Security Through Public Diplomacy", *Military Art and Science, Revista Academiei Fortelor Terestre*, Nr. 2 (74), 2014, ss. 160-167, s.164.

17 Martha E. Wadsworth vd., "Coping with Terrorism: Age and Gender Differences in Effortful and Involuntary Responses to September 11th", *Journal of Applied Developmental Science*, Volume 8, Issue 3, 2004, ss. 143-157, s. 144.

mücadelede hem kendi kamuoyu hem de uluslararası kamuoyunun desteğinin alınması yöntemi, kamu diplomasisisidir.

Terörizmin küresel bir olgu olduğundan hareketle terörizmle mücadelenin de küresel çapta yürütülmesi gerektiği ortaya çıktığına göre devletlerin terörizmle mücadelede küresel destek için uluslararası toplumun desteğini kazanmasının da kritik önemi ortaya çıkmaktadır. O halde devletler, kamu diplomasisi yöntemlerini kullanarak terörizmle mücadelede arkalarına uluslararası kamuoyunun desteğini almakla terör örgütlerinin meşruiyet ve ideolojilerini yitirmeleri de mümkün olabilir. Zira terör örgütleri askeri araçlarla yenilebilir ancak terörizm, ideolojik savaşla bitirilebilir.

İşte terörizmle mücadele, enformasyonel anlamda aslında ideolojik savaş halidir. Buna karşı devletlerin kamu diplomasisi yöntemleri olarak başta iletişim stratejisi ve enformasyon programları geliştirerek mücadele yöntemini uygulaması şart. Böylece terörizmin ideolojisiyle ve mesajlarıyla mücadele edilebilir. Bunun sonucunda ise terör örgütlerine olan aidiyet bağı zayıflatılarak terör örgütlerinin insan kaynaklarını yitirmesi başarılabilir.

Kamu diplomasisi ile devletlerin terör örgütlerine karşı uluslararası toplum ve kamuoyunun desteğini alarak bir yandan terör örgütlerinin izole edilmesi sağlanmakta öte yandan devletlerden aldıkları desteğin kamuoyu baskısıyla sona erdirilmesi mümkün olabilmektedir. Çünkü bu şekilde kamuoyu baskısının oluşması, devlet yönetimlerini terör örgütlerine destek vermekten alıkoyacaktır.

Bu bağlamda öncelikle Türkiye'nin terörizmle mücadelesinde uluslararası kamuoyunun desteğini kazanmaya yönelik girişimlerde bulunması elzemdir. Bunun için ilk olarak Türkiye'nin terörle mücadelesini dünyaya anlatması gerekmektedir. Türkiye'nin aynen ABD'nin 11 Eylül'de olduğu gibi terör örgütlerinin saldırısı altında olduğunu uluslararası topluma anlatması gerekiyor. Ayrıca Paris saldırısı sonrasında olduğu gibi teröre karşı diğer devletlerin de desteğinin alınarak ortak faaliyetler gerçekleştirilmesi, küresel bir tehdit olan teröre karşı devletlerarası birliği sağlayacak bir yaklaşımdır. Böylece teröre karşı devletlerin kınama mesajlarının ötesinde ortak tutum ve politikaların gerçekleştirilmesine yönelik işbirliği mekanizmalarını devreye sokacak kamu diplomasisinin yürütülmesi öncelik kazanmaktadır.

Bunun için uluslararası kamuoyuna Türkiye'nin mücadele ettiği İŞİD ve PKK/YPG terör örgütünü anlatan enformasyon programları hazırlanmalı,

farklı dillerde kısa metrajlı terör örgütünü anlatan video ve filmlerin çekilmesi gibi kamu diplomasisi yöntemlerinin uygulanması gerekmektedir. Öncelikle bu tür filmlerin kamu-özel sektör işbirliği ile hazırlanması gerekmektedir. Ayrıca filmlerin ilgili kamuoylarına göre hazırlanabileceği gibi aynı zamanda uluslararası kamuoyu ve topluma yönelik genel nitelikte de hazırlanabilir. Diğer taraftan sosyal medyada terör örgütlerinin hikâyelerinin hazırlanması ve sistematik şekilde enformasyon programı olarak uygulanması gerekmektedir. Böylece terör örgütlerinin propagandalarına karşı kamu diplomasisi yöntemiyle mücadelenin yürütülmesi mümkün olabilir.

Özellikle kamu diplomasisi yöntemlerinden stratejik iletişim yöntemi kullanılarak verilecek mesajların oluşturulması, yapılandırılması ve mesajlarda sürekli tekrar eden sarih anahtar kavram ve sözcüklerin seçilmesi işlemleri terörle mücadelede kritik rol oynamaktadır. Bu bağlamda başta karar alıcılar ve siyasetçiler olmak üzere medya, gazeteciler, düşünce kuruluşları, kanaat önderleri ve yorumcuların terörizmle mücadeledeki mesajlarının koordinasyonu sağlanarak teröre karşı birlik oluşması mümkün olabilir.

Ayrıca uluslararası bilgilendirme ve enformasyon programlarıyla İŞİD terör örgütünün İslam ile alakası olmadığına tersine İslam ve Müslümanlara en büyük zarar veren bir terör örgütü olarak lanse edilmesine yönelik anlatıların hazırlanması önemlidir. Bu anlatıların kısa videolar ile medyada sunulması, terör örgütlerinin toplumda kendisine sempatican kazanmasının önüne geçilmesinde etkili bir yöntemdir.

Bu noktada Diyanet İşleri Başkanlığı'na büyük görev düşmektedir. Diyanet'in İŞİD terör örgütünün İslami görüşlerini çürütmesi ve antitezler üreterek İŞİD'in İslam'ı nasıl kullandığını dünya kamuoyuna açıklayan ve raporlar sunan bir pozisyona gelmesi önemlidir. Bunun için Diyanet içinde think tank tarzı çalışacak bir yapılanmanın gereği ortaya çıkmaktadır.

Aynı şekilde Türkiye'nin mücadele ettiği PKK terör örgütüne karşı kamu-özel sektör işbirliğinde Türkiye'de Kürtlerin yaşamı ve hakları üzerine tanıtım filmlerinin hazırlanması suretiyle PKK'nın ideolojisi ve meşruiyetine karşı da yeni bir mücadele yöntemi gerekmektedir. Böylece kamu diplomasisi sayesinde PKK'nın özgürlük savaşçısı anlatısına karşı terör örgütü anlatısının kamuoylarında inşa edilmesi, terörizmle mücadelede enformasyon savaşının kazanılmasını sağlar. Zira terörizmle savaş aynı zamanda enformasyon savaşıdır.

Türkiye'nin terör örgütleriyle mücadelesine kamu diplomasisi stratejisinin eklenmesiyle yeni mücadele yöntemlerinin devreye sokulması mümkün olacak. Şöyle ki, İŞİD ve PKK terör örgütünün Türkiye demokrasisine bir tehdit unsuru olduğunun lanse edildiği bilgilendirme, tanıtım, tartışma, kongre ve çalıştay gibi programlar geliştirilerek kamuoylarının desteğinin kazanılması mümkün olabilir. Ayrıca terör örgütlerinin kamuoyunda nasıl algılanacağını belirleyeceği için kamu diplomasisinin çerçeveleme yöntemi kullanılarak medyada terör örgütlerinin hangi kavramlarla haber haline getirileceği konusunda haber yönetiminin sistematik şekilde uygulanması da elzemdir. Böylece terör örgütlerine karşı Türkiye demokrasisi vurgusu öne çıkarılmış olacaktır. Dolayısıyla kamu diplomasisinin algı yönetimi, haber yönetimi, gündem belirleme, çerçeveleme ve stratejik iletişim yöntemleri terörizme mücadelenin askeri araçları haricinde yumuşak araç ve fikrîsel mücadele odaklı yeni yöntemleri olarak öne çıkmaktadır.

3. Sonuç

Sonuç olarak terörizmle mücadelenin merkezine kamu diplomasisi yaklaşımının getirilmesi beraberinde yeni anlayış, araç ve yöntemlerin uygulamaya konulması demektir. En temelde terörizmle mücadelenin askeri-güvenlik boyutuna kamu diplomasisinin enformasyon ve ideolojik mücadele boyutunun eklenmesi şart. Ayrıca terörizmle mücadelenin geleneksel aktörleri olarak devlet bürokrasisi ve askerlerin yanına kamu diplomasisinin sivil aktörleri de dâhil edilmiş olacak. Böylece terörizmle mücadelede kamuoyları, uluslararası kamuoyu, uluslararası toplum, yerel ve uluslararası STK'lar, üniversiteler, düşünce kuruluşları, kanaat önderleri, medya ve gazeteciler gibi sivil aktörlerin ülkenin terörizmle mücadelesinde rol oynamaları kamu diplomasisi yaklaşımıyla mümkün olabilecektir. Böylece kamu diplomasisi ile terör gibi sert güvenlik sorununun kökenine yönelik birey ve sivil toplum temelli çözüm getirilmiş olacaktır.

Bu bağlamda araştırmada terörizme karşı kamu diplomasisinin terörist fikir, anlatı ve aşırıcılık ideolojileriyle mücadele yöntemi olduğu argümanı savunulmuştur. Dolayısıyla kamu diplomasisi, terörizm ve fikrîsel çatışma çağında güvenliği sağlamanın bir aracı olarak tekrar önem kazanmaktadır. Bu anlamda kamu diplomasisi, 'güvenlik üretici araç' ve güvenliği sağlamaya yönelik bir 'angajman stratejisi' olduğu ileri sürülmüştür. Kamu diplomasisi-

nin savunuculuk (müdafaa) tekniği, stratejik iletişim yönetimi, algı yönetimi ve haber yönetimi ile güvenlik ve barış ortamı inşa ettiği ve aynı zamanda terörizmle mücadelede yeni teknik ve yöntemler getirdiği tezi geliştirilmiştir. Ayrıca kamu diplomasisinin enformasyon programları ve kültürel değişim programlarıyla toplumlararası karşılıklı anlayış inşa ederek uzun vadede barış inşa eden bir politika olduğu iddia edilmiştir. Son tahlilde kamu diplomasisi, 21. yüzyıl fikiysel mücadele odaklı dönüşen küresel siyasetin yeni diplomasi yöntemidir.

KAYNAKÇA

Acun, Can ve Bünyamin Keskin, *PKK'nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi*, SETA Rapor 66, 2016, s.12. https://setav.org/assets/uploads/2016/12/20160222181213_pkknin-kuzey-suriye-orgutlenmesi-pyd-ypg-pdf.pdf (Erişim tarihi: 12.05.2017).

Aldis, Anne & Graeme Herd, “Managing Soft Security Threats: Current Progress and Future Prospects”, *Journal European Security*, Volume 13, 2004 - Issue 1-2, ss.169-186.

Castells, Manuel, *Enformasyon Çağı: Ekonomi, Toplum ve Kültür*, I-III Cilt, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2006.

Clausewitz, Carl von, *On War*, Edited and Translated Michael Howard and Peter Paret, Princeton University Press, 1976.

Çevik, B. Senem, *Uluslararası Halkla İlişkilerde İnsani Yardımlar: Kamu Diplomasisi Boyutu*, Stratejik Düşünce Enstitüsü Yayınları, 2015.

Ekşi, Muharrem, *Kamu Diplomasisi ve Ak Parti Dönemi Türk Dış Politikası*, Siyasal Kitabevi, Temmuz 2014.

Guelke, Adrian, *The Age of Terrorism and the International Political System*, I.B.Tauris, London, New York, 1998.

Huntington, Samuel, “The Clash of Civilization”, *Foreign Affairs*, Summer 1993, ss. 22-49.

Ikenberry, John G., “American Grand Strategy in the Age of Terror”, *Survival*, Volume 43, No.4, Winter 2001, ss. 19-34.

Lindley-French, Julian, “The Revolution in Security Affairs: Hard and

Soft Security Dynamics in the 21st Century”, *Journal European Security*, Volume 13, 2004 - Issue 1-2, ss. 1-15.

Moustakis, Fotios, “Soft Security Threats in the New Europe: The Case of the Balkan Region”, *Journal of European Security*, Volume 13, 2004 - Issue 1-2, ss. 139-156.

Neag, Mihai-Marcel, “Promoting Security Through Public Diplomacy”, *Military Art and Science, Revista Academiei Fortelor Terestre*, Nr. 2 (74), 2014, ss. 160-167.

Swanström, Niklas, “Traditional and Non-Traditional Security Threats in Central Asia: Connecting the New and the Old”, *China and Eurasia Forum Quarterly*, Volume 8, No. 2 (2010) ss. 35-51.

Wadsworth Martha E. vd., “Coping with Terrorism: Age and Gender Differences in Effortful and Involuntary Responses to September 11th”, *Journal of Applied Developmental Science*, Volume 8, Issue 3, 2004, ss. 143-157.

Wilson, Ernest J., “Hard Power, Soft Power, Smart Power”, *The ANNALS of the American Academy of Political and social Science*, Vol. 616, 2008, ss. 110-124.

Ziyal, Uğur, “Re-conceptualization of Soft Security and Turkey’s Civilian Contributions to International Security”, *Turkish Policy Quarterly*, Summer 2004, ss. 1-9.